

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 27.09.1973, sp. zn. 1 Cz 74/73, ECLI:CZ:NS:1973:1.CZ.74.1973.1

Číslo: 64/1974

Právní věta: Pokud rodič, který vychovává nezletilé dítě, nemá jiné možnosti k zajištění péče o dítě v době plnění svých pracovních povinností, než tím, že o dítě pečuje jiná osoba, je třeba, aby se náklady na odměnu osoby, která pečuje o nezletilé dítě, promítly také do výše výživného určeného druhému rodiči. Musí se tak stát úměrně schopnostem a možnostem rodičů dítěte a se zřetelem k tomu, že rodič, jemuž bylo nezletilé dítě svěřeno do výchovy, nevyvažuje již natolik plnění vyživovací povinnosti k nezletilému dítěti výkonem osobní péče o ně, a že náklady na odměnu osoby, která pečuje o nezletilé dítě, nelze považovat úzce jen za náklady na úhradu potřeb nezletilého dítěte.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 27.09.1973

Spisová značka: 1 Cz 74/73

Číslo rozhodnutí: 64

Číslo sešitu: 9

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Výchova dítěte, Výživné, Výživné dítěte

Předpisy: 99/1963 Sb. § 120 odst. 1
§ 153 odst. 1 94/1963 Sb. § 85 odst. 3
§ 96 odst. 1
§ 99 odst. 1

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 64/1974 sb. rozh.

Pokud rodič, který vychovává nezletilé dítě, nemá jiné možnosti k zajištění péče o dítě v době plnění svých pracovních povinností, než tím, že o dítě pečuje jiná osoba, je třeba, aby se náklady na odměnu osoby, která pečuje o nezletilé dítě, promítly také do výše výživného určeného druhému rodiči.

Musí se tak stát úměrně schopnostem a možnostem rodičů dítěte a se zřetelem k tomu, že rodič, jemuž bylo nezletilé dítě svěřeno do výchovy, nevyvažuje již natolik plnění vyživovací povinnosti k nezletilému dítěti výkonem osobní péče o ně, a že náklady na odměnu osoby, která pečuje o nezletilé dítě, nelze považovat úzce jen za náklady na úhradu potřeb nezletilého dítěte.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR z 27. 9. 1973, [1 Cz 74/73](#))

Úprava výživného na nezletilou R. M. (narozenu v r. 1969) byla provedena rozsudkem obvodního soudu pro Prahu 2 z 9. 4. 1970 č. j. 3 P 84/67-46, jímž byl otec uznán povinným platit na výživu dítěte od 1. 5. 1970 částku 400 Kčs měsíčně. Soud vycházel ze zjištěného průměrného čistého výtěžku otce 3094 Kčs a matky 1255 Kčs. Otec měl další vyživovací povinnost k nezletilému dítěti narozenému v jeho nynějším manželství i k manželce, která skončila pracovní poměr pro nutnou osobní péči o toto dítě.

Matka nezletilé R. M. podala v roce 1972 návrh na zvýšení výživného, protože zejména vzhledem ke zdravotnímu stavu dítěte, které vyžaduje zvýšenou péči, vzrostly náklady na výživu nezletilé R. M. a také hospodářské poměry otce se zlepšily, když jeho manželka nyní pracuje.

Obvodní soud pro Prahu 9 po zjištění, že průměrný výtěžek otce za dobu od prosince 1971 do května 1972 činil 2286 Kčs, matky 1418 Kčs a otcovy manželky 1500 Kčs, návrh matky na zvýšení výživného zamítl.

V odvolání proti tomuto rozsudku uplatňovala matka neúplnost skutkových zjištění pokud jde o výši výtěžku otce i manželky otce a pokud jde o vyšší náklady na výživu a zaopatření nezletilé R. M.

Městský soud v Praze doplnil řízení zevrubnějším zjištěním výtěžku otce a jeho manželky a rozsudek soudu prvního stupně potvrdil.

Nejvyšší soud ČSR rozhodl o stížnosti pro porušení zákona, kterou podal generální prokurátor ČSR, tak, že uvedenými rozsudky soudů obou stupňů byl porušen zákon.

Z odůvodnění:

Úkolem soudů je dbát o to, aby skutečný stav věci byl zjištěn co nejúplněji (§ 120 odst. 1 o. s. ř.); rozhodnutí soudů musí ze skutečného stavu věci vycházet (§ 153 odst. 1 o. s. ř.).

Změnit soudní rozhodnutí o výživném pro nezletilé děti lze i bez návrhu, změní-li se poměry (§ 99 odst. 1 zák. o rod.).

Podle ustanovení § 96 odst. 1 zák. o rod. přihlédne soud při určování výživného k odůvodněným potřebám oprávněného, jakož i k schopnostem a možnostem povinného. Při určení rozsahu vyživovací povinnosti je nutno přihlédnout k tomu, který z rodičů a v jaké míře o dítě osobně pečuje (§ 85 odst. 3 zák. o rod.).

V projednávané věci předložila matka během řízení doklad o nepříznivém zdravotním stavu nezletilé R. M. a o potřebné zvýšené péči o ní a opatrovník dítěte navrhl doplnění řízení o této skutečnosti a o jejích důsledcích.

Soudy obou stupňů však nezjišťovaly, zda a v jaké míře se nepříznivý zdravotní stav promítá do zvýšených nákladů na výživu a výchovu dítěte.

Odůvodněné potřeby dítěte jsou odvislé i od schopností a možností rodičů povinných k výživě dítěte. Významná je také otázka výkonu péče o nezletilé dítě rodičem osobně, popřípadě i s pomocí další osoby.

Pokud totiž rodič, který vychovává dítě, nemá jiné možnosti k zajištění řádné péče např. v době nemoci dítěte než tím, že o dítě pečuje jiná osoba, je třeba, aby se případné náklady na odměnu této osoby promítly do výše výživného určeného druhému rodiči. Musí se tak stát úměrně k schopnostem a možnostem rodičů, přičemž nutno přihlédnout k tomu, že rodič, kterému bylo dítě svěřeno do výchovy, nevyvažuje svou vyživovací povinnost osobní péčí o dítě. Náklady na odměnu osoby, která

pečuje o nezletilé dítě, nelze ovšem považovat úzce jen za náklady na úhradu potřeb nezletilého dítěte. 1)

Oba soudy nepřihlédly dále ke skutečnosti, že při poslední úpravě výživného manželka otce nepracovala.

Protože soudy nezjišťovaly všechny rozhodné skutečnosti pro správné rozhodnutí o projednávané věci, porušily zákon v ustanoveních § 6, § 120 odst. 1, § 132 a § 153 odst. 1 o. s. ř. v souvislosti s ustanoveními § 28, § 33 odst. 1, § 85 odst. 2, § 86 odst. 1, § 96 odst. 1 a § 99 odst. 1 zák. o rod.

1) Ke stejným závěrům dospěl bývalý Nejvyšší soud v Rozboru a zhodnocení rozhodování soudů o výchově a výživě nezletilých dětí, projednaném a schváleném usnesením pléna Nejvyššího soudu z 23. 6. 1967, [Pls 4/67](#), v němž se uvádělo: „Náklady na odměnu osoby, která pečuje o nezletilé dítě v době pracovního zaneprázdnění rodiče, jemuž bylo nezletilé dítě svěřeno do výchovy, nejsou jistě zcela zanedbatelné v rámci úvahy soudu o tom, jaké jsou odůvodněné potřeby nezletilého dítěte, tj. i v rámci úvahy soudu o rozsahu vyživovací povinnosti rodičů k nezletilému dítěti. Zejména tehdy, jestliže např. rodič, který vychovává nezletilé dítě, nemá jiné možnosti k zajištění péče o dítě v době plnění svých pracovních povinností (např. umístěním dítěte v kolektivním zařízení pro děti zaměstnaných rodičů), je třeba, aby se náklady na odměnu osoby, která pečuje o nezletilé dítě, promítly také do výše výživného určeného druhému rodiči. Ovšem musí se tak stát úměrně schopnostem a možnostem rodičů a se zřetelem k tomu, že rodič, jemuž bylo nezletilé dítě svěřeno do výchovy, nevyvažuje již natolik plnění vyživovací povinnosti k nezletilému dítěti druhým rodičem výkonem osobní péče o dítě, a že náklady na odměnu osoby, která pečuje o nezletilé dítě, nelze považovat úzce jen za náklady na úhradu potřeb nezletilého dítěte. Vzhledem k tomu není na místě, jestliže jsou náklady na odměnu osoby, která pečuje o nezletilé dítě, zahrnovány bez dalšího a v celém rozsahu do objemu odůvodněných potřeb nezletilého dítěte (které se pak znásobují), popřípadě jestliže je ukládána rodiči, který nevychová nezletilé dítě, vedle povinnosti platit výživné ještě zvláštní povinnost platit díl nákladů na odměnu osoby, která pečuje o nezletilé dítě.“ Závěry citovaného Rozboru jsou nadále použitelné (srov. usnesení pléna Nejvyššího soudu ČSSR, [Plsf 2/73](#), uveřejněné pod č. 1/1974 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek); text celého Rozboru je uveřejněn ve sborníku Nejvyššího soudu ČSSR „Nejvyšší soud o občanském soudním řízení a o řízení před státním notářstvím“, SEVT, Praha 1974, str. 200.